

Elever och resultat i kommunal vuxenutbildning år 2016

I denna promemoria beskriver vi officiell statistik om elever, kursdeltagare och studieresultat i kommunal vuxenutbildning år 2016¹.

Statistiken är en del av det nationella uppföljningssystemet som ska ge en samlad bild av den kommunala vuxenutbildningen samt utgöra underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå. Statistiska centralbyrån (SCB) samlar, på uppdrag av Skolverket, in uppgifter från kommunerna två gånger per år. Uppgifterna läggs samman och redovisas per kalenderår.

Elever

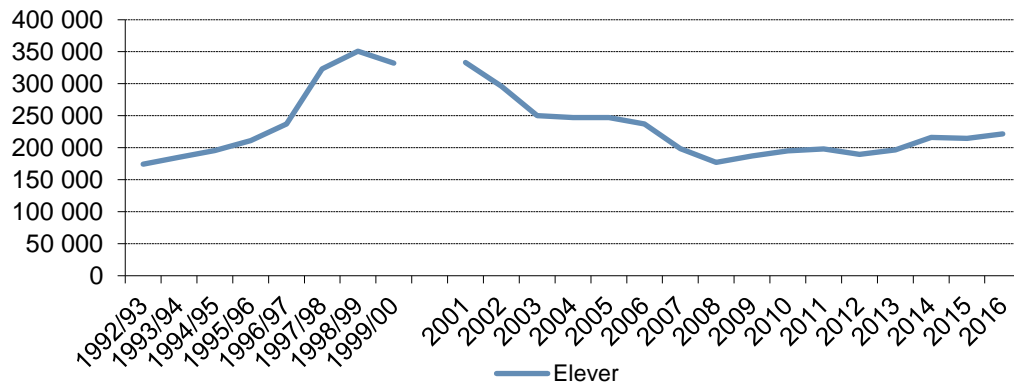
Kommunal vuxenutbildning erbjuds i form av kurser på grundläggande och gymnasial nivå. I den nationella statistiken skiljs mellan elever och kursdeltagare. En elev är en person som har studerat en eller flera kurser under året.² Eleven räknas som kursdeltagare på varje kurs där han eller hon deltagit, varför antalet kursdeltagare överstiger antalet elever.

Ökning av antalet elever på både gymnasial och grundläggande nivå

Totalt studerar knappt 222 000 elever i den kommunala vuxenutbildningen år 2016. Det motsvarar knappt 4 procent av befolkningen i åldern 20–64 år. Merparten (ca 80 %) studerar på gymnasial nivå. År 2016 uppgick antalet elever på gymnasial nivå till 179 000, vilket är en ökning från föregående år med ca 4 000 elever. På grundläggande nivå har antalet elever ökat med ca 2 500 personer från föregående år och uppgick år 2016 till drygt 42 000 elever.

¹ Från och med 1 juli 2016 är utbildning i svenska för invandrare (sfi) en del av den kommunala vuxenutbildningen. Statistiken om sfi redovisas separat och ingår inte i denna redovisning.

² En elev som läser kurser både på grundläggande och på gymnasial nivå räknas som elev på den nivå där han eller hon har läst flest verksamhetspoäng under året. Det innebär att antalet elever på varje enskild nivå underskattas.

Diagram 1. Antal elever i komvux läsåret 1992/93 till kalenderåret 2016.

Över tid har antalet elever inom vuxenutbildningen varierat kraftigt, framför allt till följd av statliga satsningar som kunskapslyftet och den pågående satsningen på yrkesvux. I slutet av 1990-talet var antalet elever som högst – över 350 000 elever.

Stor spridning i elevgruppen

Bland de studerande inom vuxenutbildningen dominerar kvinnorna, som totalt utgör ca 62 procent. Kvinnodominansen finns både på grundläggande och på gymnasial nivå, men är något mer uttalad på den gymnasiala nivån. Tendensen är dock att männens andel ökar. Under den senaste tioårsperioden har andelen män inom vuxenutbildningen ökat från 33 procent år 2006 till 38 procent år 2016.

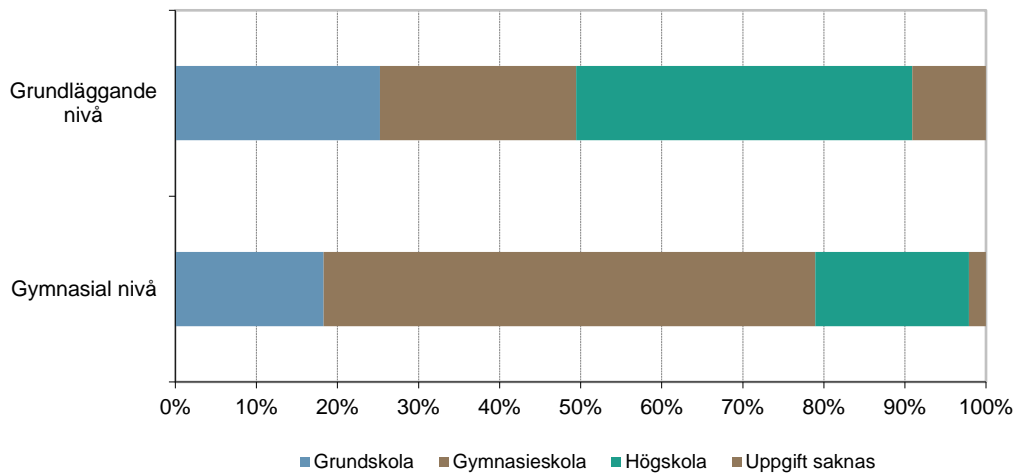
Förutom när det gäller könsfördelning finns tydliga skillnader mellan eleverna, både inom och mellan utbildningsnivåerna. På grundläggande nivå är 94 procent av eleverna utlandsfödda medan motsvarande andel på gymnasial nivå är 35 procent. För vuxenutbildningen totalt sett (både grundläggande och gymnasial nivå) var närmare varannan elev (46 procent) född utomlands. De utlandsföddas andel har ökat med tio procentenheter under den senaste tioårsperioden.

Åldersfördelningen skiljer sig åt framför allt beroende på om eleven är född i Sverige eller utomlands. Genomsnittsåldern är 30 år men många av de svenskfödda eleverna är betydligt yngre. Bland de svenskfödda eleverna är knappt hälften under 25 år, vilket kan jämföras med två av tio av de utlandsfödda eleverna. Eftersom de svenskfödda eleverna oftare studerar på gymnasial nivå är eleverna generellt yngre på gymnasial jämfört med grundläggande nivå.

Eleverna har också mycket varierande utbildningsbakgrund. På grundläggande nivå har 25 procent högst en grundskoleutbildning sedan tidigare medan ca 40 procent

har högskoleutbildning.³ På gymnasial nivå är det 18 procent som har högst grundskoleutbildning och 19 procent som har högskoleutbildning. Flertalet på gymnasial nivå har högst en gymnasieutbildning sedan tidigare.

Diagram 2. Utbildningsbakgrund hos elever i komvux 2016, fördelat på utbildningsnivå. Procent.

Kursdeltagare och kurser

En elev i vuxenutbildningen kan delta i en eller flera kurser och räknas då som en kursdeltagare per kurs. Under 2016 uppgick det totala antalet kursdeltagare till 754 305. I genomsnitt deltog varje elev i 3,4 kurser. Antalet kurser per elev har gradvis minskat under senare år, från att under 2010 och 2011 ha legat på 4,2 kurser. Elever på gymnasial nivå deltar i fler kurser jämfört med elever på grundläggande nivå.

Den kurs på grundläggande nivå som har flest kursdeltagare är liksom tidigare år svenska som andraspråk. Totalt studerar drygt 46 000 kursdeltagare denna kurs, vilket motsvarar 50 procent av samtliga kursdeltagare på grundläggande nivå. Samtliga kommuner som erbjuder vuxenutbildning på grundläggande nivå anordnar kursen svenska som andraspråk.

På gymnasial nivå är kursutbudet betydligt större. Den kurs som har flest kursdeltagare 2016 är orienteringskurs med knappt 29 000 kursdeltagare, följt av engelska 6 och svenska som andraspråk 1 med cirka 20 000 respektive 19 000 kursdeltagare.

³ Högskoleutbildning definieras i statistiken som studier på eftergymnasial nivå motsvarande minst en termin.

Studier på distans vanligast på gymnasial nivå

Utbildning inom vuxenutbildning ska kunna erbjudas flexibelt bl.a. när det gäller tid, plats och studieform. Statistiken visar att distansundervisning är vanligast på gymnasial nivå. Totalt 26 procent av kursdeltagarna på gymnasial nivå studerar på distans. Motsvarande andel på grundläggande nivå är 6 procent. Andelen som studerar på distans⁴ har ökat kraftigt under den senaste tioårsperioden, från några enstaka procent till drygt 20 procent.

Studier på kvällstid är vanligast på grundläggande nivå. Totalt studerar 7 procent av kursdeltagarna på grundläggande nivå på kvällstid, jämfört med 2 procent av kursdeltagarna på gymnasial nivå. Över tid har andelen som studerar på kvällstid minskat.

Fortsatt hög andel som läser hos annan anordnare

I de allra flesta fall är det kommuner som är huvudman för vuxenutbildningen.⁵ Kommuner kan anordna utbildningen i egen regi eller upphandla sin utbildning av andra utbildningsanordnare, t ex privata utbildningsföretag, studieförbund eller folkhögskolor. Andelen kursdeltagare som läser hos en annan anordnare har nära nog fördubblats under de senaste tio åren och uppgick år 2016 till 45 procent. Variationen mellan olika regioner i landet är dock stor. I några kommuner i Stockholms län läser samtliga kursdeltagare hos externa anordnare, medan externa anordnare i stort sett saknas i Jämtlands län.

Studieresultat

Studieresultat för vuxenutbildning redovisas på flera olika sätt i statistiken. För både grundläggande och gymnasial nivå finns uppgifter om hur många kursdeltagare som under året har slutfört eller avbrutit sin kurs, alternativt avser att fortsätta studierna under nästa kalenderår.⁶ Även betygsfördelning redovisas. Därutöver redovisas uppgifter om slutbetyg och gymnasieexamen på gymnasial nivå.

Sju av tio kursdeltagare slutför sin kurs

Sett till hela vuxenutbildningen är det 70 procent som under året slutför den kurs de har påbörjat. Därutöver är det 19 procent som avbryter sin kurs och 11 procent som antas fortsätta kursen nästkommande år. Andelen som slutför sin kurs har varit relativt oförändrad under ett antal år.

⁴ Före år 2016 rapporterades om en kurs bedrivits som ”ej schemalagd undervisning”, men år 2016 ändrades insamlingen till att avse om kursen bedrivits på distans.

⁵ I ett fåtal fall är det ett landsting som är huvudman. År 2016 studerade 423 elever med ett landsting som huvudman.

⁶ En kursdeltagare som varken har slutfört eller avbrutit sin kurs antas fortsätta kursen under nästa kalenderår. I praktiken behöver det dock inte alltid bli så.

På grundläggande nivå är det en lägre andel än på gymnasial nivå som slutför sin kurs och en högre andel som antingen avbryter eller fortsätter nästa år. Det är 62 procent som slutför sin kurs och 24 procent som avbryter. Samtidigt finns det stora skillnader mellan olika kurser. Det är exempelvis 36 procent som avbryter sin kurs i svenska jämfört med 20 procent som avbryter sin kurs i svenska som andraspråk.

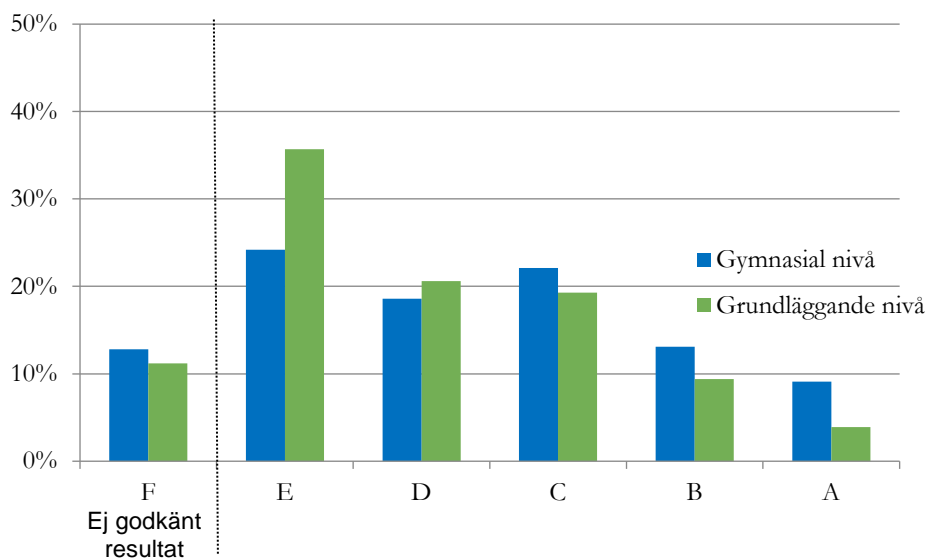
Av de knappa 662 000 kursdeltagarna på gymnasial nivå är det 71 procent som slutför sin kurs. Skillnaderna mellan olika kurser är dock mycket stora. Andelen som slutför sin kurs varierar mellan 53 och 84 procent på de vanligaste kurserna. Det finns också stora skillnader i hur många som avbryter sin kurs. Av de största kurserna sett till antalet deltagare avbryter t ex 38 procent sin kurs i Matematik 2b, samtidigt som avbrottsfrekvensen på exempelvis kurserna Vård- och omsorgsarbete 2 och Specialpedagogik 1 ligger på 7 respektive 9 procent.

Färre underkända på grundläggande nivå, men bättre betyg på gymnasial nivå

Av de som fått betyg på sina kurser på gymnasial nivå fick 87 procent lägst betyget E och 13 procent fick betyget F. Totalt 9 procent fick det högsta betyget, A. Av de vanligaste kurserna var det lägst andel som fick betyget A på kursen matematik 2b – knappt en procent.

På grundläggande nivå fick 89 procent ett godkänt betyg (A–E) och 11 procent ett icke godkänt betyg (F). Även om andelen underkända är något lägre på grundläggande nivå jämfört med gymnasial nivå, är de högsta betygen mer vanligt förekommande på gymnasial nivå.

Diagram 3. Betygsfördelning i kurser på grundläggande och gymnasial nivå år 2016. Procent.

Gymnasieexamen och slutbetyg på gymnasial nivå 2016

Från och med den 1 juli 2012 infördes gymnasieexamen för elever inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Gymnasieexamen inom vuxenutbildningen ska omfatta 2 400 poäng.

För elever som påbörjat sina studier före den 1 juli 2012 finns i vissa fall möjlighet att fram till och med den 1 juli 2020 få ett slutbetyg utfärdat. Sett till det totala antalet elever som studerar är det få som tar ut ett slutbetyg eller en gymnasieexamen. Totalt utfärdades drygt 4 000 slutbetyg år 2016. Närmare åtta av tio som tog ut ett slutbetyg var födda i Sverige. I majoriteten av slutbetygen ingick både kurser från komvux och från gymnasieskolan. Det var 17 procent av eleverna som enbart hade kurser från komvux i sitt slutbetyg. Knappt 1 600 elever har fått en gymnasieexamen utfärdad under år 2016.

Statistik på läns- och kommunnivå

Förutom officiell statistik på riksnivå publicerar Skolverket statistik på läns- och kommunnivå. I vissa fall kompletteras uppgifterna i tabellerna på riksnivå med spridningsmått för kommuner samt medelvärden för kommungrupper⁷.

Spridningsmått ger en bild av den stora spridning som ofta finns mellan landets 290 kommuner när det gäller vuxenutbildningen, t ex hur elevantalet varierar. Maxvärde, minimivärde, median, kvartiler (25 % och 75 %) och percentiler (10 % och 90 %) anger elevantalet då man rangordnat kommunerna från de med minst antal elever till de med flest antal elever. I Tabell 1 nedan framgår att medianvärdet är 302. Det innebär att hälften av kommunerna har färre än 302 elever och att hälften av kommunerna har fler än 302 elever. På motsvarande sätt framgår att 90 procent av kommunerna har högst 1 876 elever, och att i 90 procent av kommunerna överstiger andelen kvinnor inte 72 procent.

Tabell 1. Spridningsmått för kommuner när det gäller antal elever och andel kvinnor i komvux.

Spridningsmått	Antal elever	Andel (%) kvinnor
Max	27 276	100
90%	1 876	72
75%	715	67
Median	302	64

⁷ Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) delar in landets kommuner i tio kommungrupper efter vissa strukturella egenskaper som befolkningsstorlek, pendlingsmönster och näringslivsstruktur. En beskrivning av kommungrupperna finns bifogat till tabellerna på Skolverkets webbplats.

25%	95	59
10%	0	56
Min	0	0

Medelvärden för kommungrupper ger också kompletterande information till genomsnittet för riket. Exempelvis har storstäderna i genomsnitt knappt 17 000 elever per kommun medan genomsnittet i glesbygdskommunerna är 116 elever. Andelen elever som har ej schemalagd undervisning är högst i turism- och besöksnäringskommunerna (47 procent). De kommungrupper som har klart lägst andel med ej schemalagd undervisning är glesbygdskommunerna (17 procent) och storstäderna (13 procent).

Nationella prov

Sedan den 1 oktober 2013 ska nationella prov användas i betygssättningen i den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå, och Skolverket samlar därför in uppgifter över skrivna kursprov från huvudmännen. År 2014 redovisades för första gången resultat över genomförda nationella prov i vuxenutbildningen⁸.

Antal kursprov

Ett inrapporterat kursprov finns för cirka hälften av de kurser i engelska, matematik och svenska som har rapporterats in som avslutade kurser och som har betygssatts med betyget A–F. För ca 50 procent av kurserna saknas därmed ett kursprov, vilket även varit fallet under år 2015 och 2014. Nivån varierar något mellan olika kurser och är som lägst för kursen Matematik 1c där det endast för 40 procent av de betygssatta kurserna finns ett inrapporterat kursprov. Kursen Svenska som andraspråk 1 är den kurs med högst andel kursprov i förhållande till kursdeltagare; för 56 procent av dem som har genomgått kursen och fått ett kursbetyg finns också ett inrapporterat provbetyg.

Under 2016 har kursprov rapporterats för 47 794 kursdeltagare. För att få ett samlat provbetyg krävs dock att kursdeltagaren genomfört *samtliga* delprov som ingår i det nationella provet för kursen ifråga (exempelvis består det nationella provet i Svenska 1 och Svenska som andraspråk 1 av tre delprov; muntlig framställning, läsförståelse och skriftlig framställning). Totalt har 40 027 kursdeltagare genomfört samtliga delprov inom respektive kurs och har därmed fått ett provbetyg enligt betygsskalan A–F.

⁸ Uppgifter samlades även in för andra halvåret 2013, men då indikationer fanns om svårigheter i rapporteringen av genomförda prov, redovisas inte dessa resultat.

Mot bakgrund av att kursprov finns för endast cirka hälften av kurserna inom ämnena engelska, svenska och matematik inom vuxenutbildningen bör resultaten på kursproven, d.v.s. betygsfördelningen, tolkas med viss försiktighet. En jämförelse av överrensställningen mellan provbetyg och kursbetyg som gjordes år 2014 visade också att kursbetygen generellt var högre för de kurser där det fanns ett inrapporterat provbetyg.

Skolverkets statistik om kommunal vuxenutbildning

Skolverket publicerar statistik om kommunal vuxenutbildning en gång per år. Från och med 2009 publiceras statistiken per kalenderår istället för per läsår, i syfte att bättre spegla en flexibel vuxenutbildning.

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna i denna PM är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under länken ”Statistik och utvärdering”. Där finns Sveriges officiella statistik om vuxenutbildningen för kalenderåret 2016 på riksnivå. Bifogat till denna PM finns en översikt över de tabeller om elever, kursdeltagare och studieresultat som Skolverket publicerar (se nästa sida).

I Skolverkets databas Jämförelsetal (www.jmftal.artisan.se) finns statistik på läns- och kommunnivå. Där finns bl.a. uppgifter om elever och kursdeltagare i kommunens skolor och om studieresultat. I databasen går det att se resultaten för en enskild kommun. Sammantaget visar kommunsiffrorna att det finns mycket stora skillnader mellan olika kommuner. I de fall resultaten är alltför osäkra prickas de (..). Detta blir framför allt aktuellt för kommuner med få elever.

Översikt över tabeller om komvux

Uppgifter på riksnivå	
Elever och kursdeltagare	
Tabell 2A*	Skolor och elever Antal skolor, elever och elever per skola 2008–2016. Andel i komvux av den vuxna befolkningen.
Tabell 3A*	Antal elever Elever efter kön och bakgrund. Elever som studerar på kvällstid, ej schemalagd undervisning, bosatta i annan kommun, nyinskrivna.
Tabell 4A*	Antal kursdeltagare Antal kursdeltagare efter kön och bakgrund. Studier på kvällstid, ej schemalagd undervisning, studier hos annan utbildningsanordnare.
Tabell 5	Kurser Kurser med flest deltagare per utbildningsnivå 2016 samt verksamhetspoäng för dessa kurser och antal kommuner som ger kursen.
Tabell 6	Elevernas ålder Ålder hos eleverna fördelat efter kön, bakgrund, huvudman och utbildningsnivå. Uppgift om medelålder och medianålder.
Tabell 7	Elevernas utbildningsbakgrund Utbildningsbakgrund hos eleverna fördelat efter kön, bakgrund, huvudman och utbildningsnivå.
Betyg och studieresultat	
Tabell 1A*	Antal som slutfört, avbrutit eller fortsätter kurs Antal totalt, samt fördelat efter kön, bakgrund och huvudman. Andel för de vanligaste kurserna på respektive utbildningsnivå.

Tabell 2A	Betyg på gymnasial nivå (kurser fram till 1 juli 2012) Betygsfördelning totalt samt fördelat efter kön, bakgrund och huvudman. Betygsfördelning för de vanligaste kurserna.
Tabell 2B	Betyg på gymnasial och grundläggande nivå (kurser fr.o.m. 1 juli 2012) Betygsfördelning totalt samt fördelat efter kön, bakgrund och huvudman. Betygsfördelning för de vanligaste kurserna.
Tabell 3	Slutbetyg från komvux på gymnasial nivå
Uppgifter på läns- och kommunnivå	
	<i>Se databasen Jämförelsetal (www.jmftal.artisan.se)</i>

* För denna tabell finns även uppgifter om spridningsmått för kommuner och medelvärden för kommungrupper. Dessa uppgifter redovisas i tabell B respektive C (t.ex. 2B och 2C).